

ARANYOSVIDÉK.

Torda-Aranyosmegye közigazgatási, közmívelődési, társadalmi heti lapja és a Torda-aranyosmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye

ELŐFIZETÉSI DIJ:
 Egész évre 6 frt.
 Fél évre 3 frt — kr.
 Negyed évre 1 frt 50 kr.
 Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:
K. WERESS SÁNDOR.
 Szerkesztői szállás és kiadóhivatal, Hidutca 32.

HIRDETÉSI DIJ.
 Arszabály szerint.
 Kéziratok nem adatnak vissza.

Az ipartörvény módosítása.

— Időszerű ismertetésül. —

I.

Iparosainak érdekében vélünk eljárni, midőn az alábbiakban ismertetni kívánjuk azt a fölterjesztést, melyet a hazai ipartestületek központi bizottsága a kereskedelemügyi miniszterhez intézett.

Felette fontos ezen emlékirat, mert úgy szólván mindazt felöleli, ami a hazai kézműiparosoknak régi óhajait képezi.

A memorandum szerint az ipartestület éppen ipari központokat képező számos nagyobb vidéki városban nem létesült, mely anomáliát helyesen annak tulajdonítják, hogy az ily testületek alakítása törvény által kötelezőnek ki nem mondatván, némely vidékek iparosai részint figyelmen kívül hagyják az erők tömörülésének horderejét, részint pedig az ipartársulatokban gyűjtött vagyonukat féltvén, az ipartestületek fentartásával járó, valóban csekély költségektől is visszariadnak és a törvény jeles célzatainak ez irányban való végrehajtásával szemben tagadó állást foglalnak el. Végre az illetékes hatóságok egy része nemcsak hogy kötelelességszerűleg nem buzdítja az iparosságot a testület megalakítására, hanem ez intézménnyel szemben nem is titkolt elenszenvvel viseltetik,

annak hatósági jelleggel felruházott önkormányzati hatáskörében saját hatósági jogkörének csorbitását látva.

Valóban már az ipari adminisztráció egyformasága szempontjából is abnormis állapotot képez az, hogy egészen jelentéktelen községekben, a csekélyszámu iparosok önkormányzatilag látnak el fontos iparhatósági teendőket, holott sok törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrhatalóság végzi ugyanazon funkciókat. Mert csakugyan anomáliának tűnhetik fel, hogy számos jelentékenyebb iparu népességgel bíró rendezett tanácsu városban mindeddig nem alakult meg az ipartestület.

A szerzett tapasztalatok következtében ma még kevésbé van alapos ok arra, mint a törvény megalkotásakor, hogy a testületi intézmény általánosan kötelező rendszabályok által a képesítéshez kötött mesterséggel foglalkozó iparosok egyetemére ki ne terjesztésék. Még az az álláspont is, mely annak idején bizonyos jogosultsággal birt, hogy t. i. az ma már túl van haladva és az iparfejlesztés, az iparos-szakképzés és művelődés, valamint az ipari közigazgatás fontos érdekei követelik a törvény idevágó határozatainak módosítását.

Az a cél, hogy lehetőleg minden kézműiparos valamely testület kötelekezéshez tartozzék, csak úgy érhető el, ha elejtetik azon megszorítás, mely szerint csupán az ugyanazon községben lakó iparosok alakíthatnak ipartestületet.

A memorandum azon óhaj kapcsánban, hogy iparosságnak minél szélesebb körben vonassanak be a testületi kötelekezésbe, egyuttal életerős testületeket is kíván, a melyek képesek fontos feladataknak minden irányban megfelelni.

Miután a kerületi ipartestületek alakulásáról, a felvételi és tagdíjhátralékokból keletkező pénzügyi hátrányokról, az ipari adminisztráció visszasságairól, az ipartestületi intézmény konszolidálásáról beszél, végül még iparosainak, különösen az ifjaknak haladásra való ösztönzése, a haladóknak az elmaradottaktól való megkülönböztetése céljából kívánatosnak tartja, hogy a testületi alapszabályok intézkedhessenek az iránt, miszerint a tagok az ipartestület kebelében alakított szakbizottság előtt önként szakvizsgát tehessenek és az erről nyert mesteri oklevélre czégükön, számláikon és hirdetményeikben hivatkozhasanak.

(Vége következik.)

AZ „ARANYOSVIDÉK” TÁRCZÁJA.

Tiszaparti kisleány.

Egy kislány a Tiszapartján
 Egy névtelen sir fölött
 Tiszaparti nefelejtéből
 Szép kis koszorút kötött.

Rátűzte azt ön kezével
 A kis rontsolt keresztre, . . .
 Mely ott állott elhagyatva;
 Sűrű mohhal befedve.

Évek óta nyugszik az ott . . .
 A Tisza kivetette,
 Szülői átok volt rajta
 Senki fel nem kereste.

Mégis mindég új koszorú
 Diszlett a halom felett . . .
 Mert e kislány ki oda járt
 Szeretett s nem feledett.

Hervadt virág a keresztben
 Hát a kislány hova lett?
 Mért nem tűz fel új koszorút
 Vagy tán ő is feledett?

Nem; — felkereste a legényt,
 Kit mindenki elhagyott,
 Hogy szív s lélekben örökre
 Egyesüljön vele . . . ott.

Százaszor boldog vagy te kislány
 Él örökre emléked,
 Mert szived igaz szerelme
 Megörökíté neved.

Mert míg zajgó szöke habok
 Hömpölyögnek a Tiszán
 Addig feledve nem lesz a . . .
 Tiszaparti kis leány.

ZOLTÁN GYULA.

Egy adat Torda-Aranyosmegye 1848-ki történelméhez.

Ma már egyesített Torda-Aranyosmegyének egy kiválóan nevezetes s többek közt Belső-Szolnokmegyéhez intézett köriratával akarom e lap olvasóit megismertetni. E körirat azon időben kelt, midőn a bécsi miniszterium az olaszokon 1848. nyarán Rádeczky által győzedelmeskedvén, eddig ingadozó politikáját félretéve, szándékát nem titkolva nemzetünk s alkotmányos szabadsága ellen a reactio élére állott. A román és szász nemzeti bizottság a népet sugalmazni kezdi, papjai s a sötétségben tapogatózó diákjai által s a bécsi hangok szerint hurzolták a kedélyeket. E két nemzetiség vezérférfiai mindent elkövettek a tavasszal kivívott szabadságunk meggátolására. Nagy segítségükre vala a II. oláh ezrednek alezredese, Urbán Károly, ki aug. közepe tájt Deésről alkalmas utasításokkal és pénzzel bőven ellátva Horváthországon és Szebenen át Naszódra érkezett s bujtogatásait azonnal megkezdette. Elémozditotta a nemzet — s haza ellenes ügyet a fizetett oláh papokon, ügyvédekön kívül, kik már kormányozhatni vélték a szép Erdélyt, még Kolozsvárt levő Jablonszky ezredes is, ki főparancsnoksággal lévén felruházva a magyar seregrebeli tisztet is

álhírek terjesztése által a magyar hadügy-miniszterium ellen való ellenszegülésre ösztönözni s kiadott rendeleteivel nyílt erőszakra ingerelni törekedett. S mind ezt akkor tette, midőn a nemzetünk a kilátásban volt megtámadtatás ellen védelmi eszközök megszerzése felől gondoskodott. Urbánhoz egy titkos rendeletet küldött, hogy igyekezzék a II. oláh ezred két zászlóalja mellé még egy harmadikat is felállítani, s legyen indulásra készen, mivel neki tudomása van, hogy Kolozsvárt a legközelebbi vasárnapon a köztársaságot kiálltják, mely alkalomra több vörös lobogó van elkészítve.

Mig a megye közvetlen szomszédságában ezek történtek, azalatt megjő „sebes postán” a katona állításra vonatkozó törvényezikk. Elrendelik az összeírást s itt-ott hozzákezdnek a sorozáshoz szeptember elején.

Urbán támaszkodva a már említett Jablonszky-féle rendeletre hívei által Naszódra sept. 13-ra titkos gyűlést hív össze. Eljöttek ide az örvidék és szomszédos vármegyék falvainak küldöttségei, nagy számmal a papok s az ezred tisztjei. Hatfaludi János őrnagyot erőszakolva elnöknek, az ezred magát a magyar miniszteriumtól függetlennek jelenté ki, az Unio ellen tiltakozott s az osztrák háznak hűséget ígért, elhatározással, hogy őket ne oláh, hanem „II. román ezred”-nek nevezzék. Másnap hivatalosan tudatta a szomszédos megyékkel többek között Tordamegyével is, melyhez ezredének területe tartozott, hogy a határőrök az uniot nem akarják, mivel akaratuk ellen történt, a magyar miniszteriumnak nem enge-

Tordai iskolánk.

Tisztelt Szerkesztő úr!

A szerződésben, figyelemmel lévén a város és a vidék tanulóinak érdekére, a vallás-közönség kikötötte magának azt a jogot, hogy a latint mindenik osztályban, a görög-nyelvet az V. osztályban az önként ajánlkozó növendékeknek, mint rendkívüli tárgyat, saját költségén oly mértékben taníttathassa, a mint azt a gymn. tanterv megköveteli. De e kikötés az iskola jellegét, polg. iskolai czímét nem változtatja meg, éppen mint sok más polg. iskola és főreáliskola nem lesz azért gymnáziummá, mert azokban a latint mint rendkívüli tárgyat tanítják. A mely tanulók intézetünkben négy, vagy öt éven át a latint, mint rendkívüli tárgyat tanulták, azok igazság szerint minden felvételi vizsgánélkül kellene hogy átmenjenek a gymnázium következő magasabb osztályába, s a kolozsvári unitár. főgymnáziumba tényleg úgy is mennek; azonban a miniszteriumi rendelet azt mondja, hogy a polg. iskola négy első osztályából csak egy léphet át a tanuló a gymnázium megfelelő osztályába, ha a latinból felvételi vizsgálatot teszen. A közép iskolákról szóló 1883. évi XXX. t.-cz. 12. §-ának c) pontja szerint pedig „azon tanulók, a kik polg. iskolából gymnáziumba akarnak átmenni, kötelesek felvételi vizsgálatot tenni,“ a mi azt jelenti, hogy minden tantárgyból megvizsgáztathatják őket, ha úgy tetszik.

Ezekből kifolyólag a középiskolák igazgatóságai egészen törvényes alapon állnak, a mikor tanulóinkat a latinból — s ha tetszik minden tárgyból — felvételi vizsgálatot tétetnek, minthogy ők csak a törvény és rendelet megtartására vannak kötelezve, arra pedig nincsenek, hogy az iskolákra vonatkozó szerződés szellemének megfelelőleg, azon tanulóinkat, a kik a latint mint rendkívüli tárgyat, habár kellő mértékben is tanulták, felvételi vizsga, vagy a mint a szerkesztő úr nevezi pótvizsga nélkül felvegyék. A szerződésre hivatkozva oda kellene hatnunk, hogy tanulóinknak a latinból a felvételi vizsga engedtessek el, mivel terhelő s különben sincs semmi értelme. Ez irányban kellene, hogy a közgazgatási bizottság valamit tegyen, a szerződésnek a miniszterium útján a gymnáziumok igazgatóságai előtt érvényt kellene, hogy szerezzen, nem pedig külön VI. osztályu gymnázium felállítását kellene sürgetnie, mert abból úgy sem lesz semmi; váro unban

ez idő szerint nem is állhatna fenn egymás mellett egy külön gymnázium és külön polg. iskola. Általában oda kellene hatni, hogy ha már külön gymnáziumra egyhamar nem lehet kilátás, legalább a polg. iskola gymnázialis tanfolyammal, vagy ha ez nem lehetséges, ipari vagy kereskedelmi tanfolyammal egészítettessék ki VI. osztályuvá s így legyen teljes.

Másfelől a latinból való felvételi vizsga nem is annyira sérelmes, mint inkább költséges; hiszen a miniszteri rendelet értelmében a gymn. tanuló is ha polg. iskolába megy, azon tárgyakból, a melyeket a gymnáziumban nem tanult, de a polg. iskolában tanulnia kellett volna, tartozik felvételi vizsgát tenni; igaz hogy a vizsgáért semmit sem fizet.

Azon állítás „hogy az iskolánkban elért eredmény nem áll arányban más oskolák hason osztályai képesítésével,“ alig hiszem, hogy igazolható volna; ellenkezőleg azt állítom, hogy iskolánkban ma kivéve talán a latint — határozottan többet tanulnak, mint a gymnázium megfelelő osztályaiban, úgy hogy a ki iskolánkban a IV. vagy V. osztályt illő eredménnyel bevégi, az a gymnázium felsőbb osztályaiban bátran kiállja a versenyt társaival. Ezt az állítást némileg a szerkesztő úr is igazolni látszik, a midőn azt mondja, hogy a számtanból nálunk a IV. és V. osztályban azt tanulják, a mit a gymnázium VII. osztályában, a mi ha úgy volna, a gymnázium tekintélyét nem nagyon emelné.

A magántanítást illetőleg szerkesztő ur a következőket mondja: „A tanuló már az első polg. osztályokban diák. Már ekkor nincs külön privát tanítója, hanem az egész osztályt egy köztanító tanítja. Húsz-harmincz tanítvány egy óra alatti privátáztatás képzelni minő eredményt szülhet, stb.“

A magán tanítást mig ez iskola gymnázium volt, úgy gyakorolták, hogy az összes elemi és a három alsó gymn. oszt. tanulókat, mint tanítványokat kiosztották a köztanító és a IV. V. oszt. tanulók között. Mindenik tanítvány akarva nem akarva tartozott privátára járni és azért tanítójának fizetni. Most a kényszer privátá nem létezik; azt a unitár. E. K. Tanács be-szüntette. Most csak az a tanuló vagy szülője fogad privát tanítót, a ki akar; és annyit fizet tanítójának, a mennyiben megegyeznek. Most nem hogy az I. osztályos tanuló nem diák, a mi soha sem is volt, hanem egyáltalában most nem ismerünk iskolánkban deákat csak tanuló.

áldozatokkal megiffított szabadságát a legnagyobb mérséklettel törvényes királya iránt daczára minden ármánykodásoknak példátlan hűséggel más ajku polgártársai iránt, kiket magához fölemelt, kikkel jogait megosztotta, bizonyított testvérszeretettel kívánta élvezni, kifejtetni.

Ámde Metternich futásával az önkény hydrája, mely a népeket meg igazva szolgáltaiban tartotta, meg nem öletett. Mig a nemzet azon hiedelemben, hogy jog és kétségbe hozhatatlan törvényesség terén áll, ügye igazságára támaszkodott, a bécsi kamarilla az ármány és bűn minden eszközeit kimerítette, hogy magyar hazánkat a szolgaság járma alá visszakényszerítse.

A királyunk által szentesített törvények és törvényes kormánytöli engedelmesség megtagadására s ezáltal hazánkban a béke, a rend, kölcsönös bizalom, szeretet kötelei szétszaggatására a külön nemzetiségek fanatikus indulatát éleszteni nem irtózott. Nem irtózott királyunk Ő felsége vallásosságával, népeinek tartozó királyi hitével a legbűnösbb játékot üzni; midőn Ő felsége neve alatt folytatta, folytatja irtóztatós ármánykodásait, midőn pénzt, ágyukat, hadi eszközöket szolgáltatván ellenségeinknek azt akarja a megcsalt néppel elhitetni, hogy a magyar nemzet elpártolt a királytól. A magyar nemzet? ki ezredéves jogaihoz képest országgyűlésein hozott törvényeit királya szentesítette s ezen szentesített törvényekben, minden osztály, minden felekezet és minden nemzetiség közti különbség nélkül a közszabadság javadalmait kiterjesz-

Most a gymnáziumból lett V. osztályu polg. iskolában köztanítók egyáltalában nem is tanítanak, hanem csak okleveles szaktanítók és tanárok. Köztanítóink a felekezeti elemi iskolában kettő van; nekik igaz, hogy vannak önként jelentkező magán tanítványaik, de nem egész osztályok, mint régen. A tanárok is fogadnak el a szülők kívánatára magán tanítványokat fizetésért, de ebben semmi természetellenes nincs, sőt ez a körülmény sok szülőre és gyermekeire úzve nagy jótétemény.

Megeshetik, hogy régen úgy a tanulók mint a tanítók között talán jobb szellem volt, mint most, de hogy a jó szellem kihalófélben volna, azt nem ismerhetem el, azt nem engedjük meg, sőt annak ápolása és fejlesztése gondjaink legnagyobbika közé tartozik.

Végül köszönettel veszem a szerkesztő úrtól, hogy iskolánk iránt érdeklődik, s annak ügyével foglalkozik és annak javát és fejlődését előmozdítani akarja, csak arra kérem legyünk tárgyilagosok a dolog megítélésében, s ok nélkül ne csökkentjük a közönségnek iskolánk iránti jó véleményét.

Varga Dénes,
polg. isk. igazgató.

(Vége.)

Vidéki levél.

Tekintetes szerkesztő úr!

Topánfalva, 1891. szeptember 4-én.

Torda-Aranyosvármegye jegyzői egylete folyó év augusztus hó 30-án I-ső vándor-gyűlését Topánfalvát tartotta meg, cz alkalomból, ha szives lesz soraimnak helyet adni. bátor vagyok a gyűlés lefolyásának főbb vonásait közölni.

Sajnálattal bár, de elsősorban ki kell emelnem, hogy a gyűlésen kevés körjegyző vett részt, mi a mellett bizonyít, hogy hivatásunk magaslatán — közös ügyünket nem karoljuk fel, mint kellene; pedig a közbeszéd is azt mondja: igyekezz, s az Isten is segít; — vigasztal azon körülmény, hogy ez volt I-ső gyűlésünk, s meglehet sokan talán nem voltak tisztában feljebb valóink által célba vett ily gyűlések nagyfontosságával, de remélem, hogy a jövőben tartandó gyűléseken teljes számban részt veendünk.

A gyűlést elnök Rédiger Béla d. e. 9 órakor lelkesítő beszéd mellett nyitotta meg,

tette, nem tett egy lépést, melyel a király iránti legnagyobb hűség bizonyítványait nem adta volna.

A bécsi Camarilla hazánkban polgárháborút idézett elő, melyet több havak az illir szerbek által vandulusi kegyetlenséggel folytattak magyar hadaink győzelmei daczára a harcztűzét kialudni nem engedvén, ezek s Jellachich által hazánk meghódításának bűnös célját tüzte ki.

Ezen ármány működése következtében folytak a bujtogatás ezer nemei Hazánk Erdély területében is. A magyar hazánkali egyesülés következtében oláhajku polgártársaink birtokot és polgári jogokat nyertek, minden nemzetiség közti különbség nélkül a magyar nemzet minden jogai osztályossai levének, s ki hinné ha nem úgy volna! Folytonos bujtogatás következtében oláh ajku polgártársaink most szabadságuk küszöbén, midőn az eddig csak eltűnt népből a magyar nemzet s nem a bécsi Camarilla magához hasonló szabad polgárokat teremtett, kiknek most az első lépéssel nemzeti gyűlésükön követeik tanácskoznak, folytonos forrongásban vannak szemben törvényes kormányunk rendelveivel engedetlenség, rossz akarat jeleit tanúsítják. Kihinné! hogy a rab szabadítója ellen támadhasson s börtönébe vissza kívánkozzék!

(Folytatása következik.)

delmeskednek s hogy a magyar lapoknak támadásait nem tűrhetik s ezek miatt kések kitorni, annyira ingerült hangulatban vannak; ő megkísérelte a kedélyeket lecsillapítani, de a magyar miniszterium sorozási rendelete miatt nem lehetett. Mire a rendelet megjelent 50-nél több falu — Tordamegyéből is — nem katonai közönsége oda csatlakozott, a küldött-ségek egymást érik, s kéri, hogy eskesse őket fel a császár hűségére, sorozásra katonát vérel sem adnak stb., stb. Kéri végül Tordamegye tisztségét is, hogy őt ne akadályozza, sőt legyen segítségére, hogy minden 100 lélek után a császár számára két ujonczot szedhesen, ezen intézkedéseit vegye tudomásul. Ez rövid tartalma Urbán szept. 14-ki körlevelének, melyet minden megye a főkormányzékhoz köldött fel s a melyen a mindig hazafias Tordavármegye a következő körirattal kereste meg Belső-Szolnokmegyét:

„Vérein! rokonink! minden ajku polgártársaink!

Hazánkat, nemzetiségünket, szabadságunkat s ezzel mindenünket, a mit birunk, birtunk, s bírhatnánk az enyészet veszélye fenyegeti!

Féléve, hogy nemzetünk azon szabadságát, melyet Ázsiából hozott magával, melyet a honföldébe ültetett s vérevel öntözött, időfolytán százados törvényeiben megirt, de 300 év alatt az osztrak dynastia ellenszenves tanácsnokai folytonos ármánykodása következtében csak oklevelek s törvénykönyvek lapjain, mint élő halottal bir, az idő hatalma jobb hazánkfiaküzdemei következtében kivivta.

Azóta e nemzet, a Magyar nemzet, roppant

ezt követte a kitűnő felolvasás, melyre hárman pályáztak, s mind három sikeresnek lett ki-mondva. Ennek befejezése után egyes jegyzői teendők beszéltek meg, melyek minden jegyzőre csak hasznosak lehetnek; a gyűlés véget ért fél 1 órakor, s ezután testületileg tiszteleg-tünk közszeretben álló főszolgabírónk Vlász a Jánosnál, ki jóindulatu szavaiban örömet fe-jezte ki, a körjegyzői kar által ez alkalommal nyújtott életképesség felett. Déli 1 órakor kezdődött a közebed, melyen 58-an vettek részt, s ezek közt sok szép nő is volt.

A pohárköszöntők elseje koronás királyunk-ért volt mondva, ezt követték főispán Beth-len Géza gróf, Sándor János alispán és egyetünk elnöke Rédigér Béla főjegyzőért mondott felköszöntők, ezen kívül még számos felköszöntő volt. Délután fél 4 órakor Priku-lics kitűnő zenekara indulásra hívta fel a kö-zönséget, mely kivonult a „Podur“ nevű feny-vesbe, hol a táncz hely egyszerűen, de izletesen berendezve várta a közönséget, csakhamar meg-telt a nagytér, s a jó zene szólására a közönség tánczra perdült, s folytatta ezt kivilágos virad-tig. A tánczmulatságon 300-an vettek részt.

Tűbször volt alkalmam meggyőződni, hogy ott hol azon kérdés forog fenn, áldozunk a közjó és szépért, Binder János helybeli gyógy-szerész nem hiányzott, s most, is mulatságunkat ügyesen rendezett görögtűzzel lepte meg, mely a jelen levő hölgyeket valósággal tündé-rekké változtatta. Mielőtt a számadást megten-ném még hivatva érezem magamat köszönetet mondani a topánfalvi kereskedő uraknak, kik szivesek voltak a berendezésnél áldozatokat hozni és fáradságot nem kimélve közreműködni.

A tánczmulatság jövedelme a következő volt: Összes bevétel volt 164 frt. Összes kiadás 112 frt 14 kr. E szerint maradt tiszta jövede-lem 51 frt 86 kr, mely összeg a megyei kör-házalap javára mai nap betérjesztetett.

A kiadás nagy összege a két oldalú meg-hívók nyomtatása, idegen zenekar, szabadbani táncz hely készítése, ugy ez, mint a nagyven-déglő berendezése, fáklyák, s többire adott költségekből eredett.

A tánczmulatságon részt vettek közül fe-lőlfizettek: Rédigér Béla 4 frt Lövy Dávid 8 frt. Csolka János, Ruzs György, Glückner Re-inhard 3—3 frt. Binder János, Tábakovits Zol-tán, Coppi Pál 2—2 frt. Vlász a János, Cand-rea Miklós, Harmath Jenő, Roska István, Dá-vid Samu, Becker Dávid, Löwi Rudolf, Löwi Zsiga, Cothisel Nicodim, Páska Simon, Gom-bos Mihály 1—1 frt. Zsidó Gyula, Jakab János, Módi Mihály, Kovács Árpád, Venea János, Szé-kely József, Gombos József, Iszlai Pál, Tomu-tia Vazul 50—50 kr, összesen 41 frt 50 kr.

Fogadják t. felülfizető urak hazafias kö-szönetemet.

Tomutia Vazul,
körjegyző.

Törvényszéki csarnok.

Torda, 1891. szeptember 11-én.

A gazdátlan kutya.

A napokban tartott végtárgyalást a tor-dai kir. törvényszék — egy többször előfor-duló — de ritkán büntethető esetben. Az ügy, mely a büntető tvkvb. a gondatlanságból el-követett súlyos, testi sértések soraiba tartozik a következő:

Krisán Juon kis 11 éves gyerek a mezőről hazafelé jöttében, Keresztes község közepe tá-ján a Tamási udvarból két kutya által meg-támadtatott; egy nagyobb és egy kisebb reá rohant, földre tiporta, s a nagyobbik az orrát megharapta.

Ezen harapás következtében pár hétig a gyermek beteg volt, a felgyógyulása után is orrának egy részét örökre elveszi-tette.

A vizsgálat folyamán Lu k a Vaszi, ka-nász beismerte, hogy vele volt a „Lator“ t. i. a kutya, de az egy másik kanász Dáncsa Nyiku-láj tulajdona. Utóbbi heismeri, hogy jog szerint

az övé lenne, de mert nála már évek óta nem volt, hanem Luka Vaszihoz szegődött és tőle soha visszakapni nem tudta; most már ha bajt csinált, feleljen érte Luka Vaszi, mert ő egy ily szegődi kutyát magáénak el nem ismer. Luka Vaszi tanukkal igazolta, hogy „a bajt szerző kutya voltaképpen nem is az ő kosztján volt (saját szavai); hanem az udvarban innen-onnan is boldogult a szegény.“

E sentimentalis hang oka miatt megkér-deztetvén a végtárgyalás folyamán, mikor is kinyilatkoztatta, hogy többé már nem harap meg senkit, mert még kihallgatása után nyom-ban főbelötte. A kir. törvényszék ily tényál-lás mellett azt sem állapíthatván meg, hogy kié volt hát voltaképpen a kutya, ki tartozott érte felelősséggel, vádlottat felmentette.

Ez eset szintén bizonyítja, hogy csak-ugyan szükséges a kutyaadó, hogy kóbor-kutyákat ne tartson senki és hogy ily nagymérvű testi sértés esetén, legalább az okozott költsé-geket legyen kiálta megtéríttetni.

Torda-Aranyosmegyében azóta a kutyaadó életbe lépett; s ha előbb életbe lépett volna, ugy egész bizonyossággal meglehetett volna állapítani, hogy kié hát voltaképpen a gazdát-lan „Lator“ nevű kutya; a melynek midőn ily nagy sérelmet okozott, senki se akart gazdája lenni.

H I R E K.

— **Megjelent az Emke erdélyi részre szóló úti kalauza.** A 21 ivre tejedő mű min-den tekintetben kitűnőnek mondható, s turis-táinknak nélkülözhetetlen kalauzul szolgál. E kalauz röviden felsorolja mindazt, mi a turista előtt érdeklél birhat, s mi útját kényelme-sebbé teheti. A szakszerűen összeállított műhöz dolgozataikkal hozzá járultak az Emke vidéki választmányain kívül: dr. Török István, Téglás Gábor, Hory Béla, Szentgyörgyi Lajos, Merza Lajos, dr. Ferner Adolf, Nemes Ödön (Maros-Tordamegye és Maros-Vásárhely sz. kir. város ismertetése) Soós Antal, dr. Wolff Gyula, Nyá-radi Dénes, Papp Ferencz, ifj. Gáspár János, Téglás István, Gagyi Samu, Nagy J., Konez József, Hunfalvi L., dr. Solymosi L., Molnár Károly, Steuer János, Rombauer Gyárfás Győző, Imets Jákó és Becze Antal. A műhöz Erdély turista térképe és 5 drb térrajz, (Ezek között M. Vásárhelyé) van csatolva, a piros vá-szonba díszesen bekötött kalauz ára 1 frt, a mi valóban olcsónak mondható. Ajánljuk min-den művelt ember figyelmébe.

— **Phylloxera.** A ministeriumtól még eddig nem érkezett le phylloxera-biztos. A városi tanács által kiküldött bizottmány sorba vette a szőlőhegyeket, s azon szomorú tapasztalatra jött, hogy a Bagolyalmától harma-dik szőlőhegy az Alsómál fele tele van phylloxerával, mintegy 25 holdnyi terü-letben. Ezután megvizsgálták a Kómál, Magya-ros, Sina, Ó-Tárca, Vénhegy, Kukuk, Sandal, Kerekdomb nevű szőlőhegyeket, hol még nem találtak ugyan ebből az ártalmas fenevadból, de annál többet kaptak az új-tordai Hangás szőlőhegyben, hol mintegy 5 holdnyi terület szintén elvan borítva. A vizsgálat foly tovább, s azon kedvetlen helyzetben vagyunk, hogy a phylloxerát többé lokalizálni nem lehet... Jól teszi minden szőlősgazda, ha tőle kitelhe-tőleg oltalmazza szőlőjét, melynek módjairól közelebbi lapunkban ismét beszélni fogunk.

— **Országos vásárunk,** mely f. hó 6, 7, és 8-án folyt le a jobbák közé tarto-zott. Eladatott 4519 darab szarvasmarha és 363 darab ló, összesen 4882 drb. A legjobb pár ökör 420 fit, közepes 360 frttól 400 frtig, gyengébb 200 frttól 300 frtig vásároltatott. A legjobb tehén 110 frt, közepes 60 frttól 90 frtig, gyengébb 50 frttól 55 frtig. Legjobb tu-lók 180 frttól 200 frtig, közepes 150 frttól 170 frtig, gyengébb 90 frttól 110 frtig. Leg-jobb ló 180 frt, közepes 140-tól 160 frtig, gyengébb 40 frttól 90 frtig vásároltatott. Az eladásra hozott állatok közt betegség nem észleltetett.

— **Elveszett Rusz Juon** aranyos-po-lyáni lakósnak egy piros tárczában 100 frtja. A város dobosával hirdettette eleget, de a be-

csületes (?) találó csak nem akar jelentkezni Rusz uram máskülönb. jómódu gazdaember, szerencsés találó jelentkezését várja, várja, de még eddig hiába várja.

— **Szegény iskolásgyereket segélyező-egylet** van alakulandóban váro-sunbau, melyet nem lehet eléggé méltányolni, tekintve a nyomort, a nyomor miatt a ruhát-lanságot és e miatt sok tanköteles gyermeknek az elzülését. Kir. tanfelügyelőnk Simó Béla már rég foglalkozik ez eszmével ilyen irányu ozikke és felhívása volt is közölve lapunkban, akadályok miatt azonban mindeddig még nem kezdhette meg áldásos működését a tervezett egylet, most azonban az iskolaév beáltával — ugy halljuk — alakot ölt az eszme. A jövő napok valamelyikén értekezletre hívja össze a tanfériakat, s más előkelőségeket meg-alakítandó a könyörület ez egyletét, melyben nem lesz tagsági díj, csupán önkéntes adományozás egy gomból fel egy eldobandó ru-hadarabig, de melyek elégségesek lehetnek sok szemről letörölni a hidegtől kifacsart könyeket A ruházat mellett az ételmezés ügyét is meg-beszélte a tanfelügyelő Velits Ödön polgár-mesterrel. Van ugyanis több oly gyerek a fiu-iskolában, kiknek nyomorult szülői távol is laknak, s nem élmezhetik őket, másoknak, ha van is mit enniük, hónapokon keresztül csak kenyeret és szalonnát esznek. S hogy ezek legalább két három nap egy héten fűtöttel ehessenek: intelligens asszonyok és anyák kö-nyörületes szíveikhez fordulnak az egylet terve-zői, hogy akár egyenként bocsássák be há-zokba egy tányérleveshez e szegényeket, akár az egész csoportnak (8—10) fűzzenek felváltva nagyobb időközökben egy fazék ennivalót Nem lehet tudni, az elvetett mag mily gyü-mölcsöt teremhet. S ha foglalkoztatja az asz-szonyi szívet nemes indulat, ez bizonyára fog-lalkoztatja, sok sápadt arcú és bágyadt kiné-zésű ember csemetének a nevében!

— **Színészeink helyzete** minden egyéb, csak kellemes nem. A mult hét folytán előadták Medea, Postás Klári, A szerelem har-cza, A hitves, A peleskei nótáriust, mind cse-kély közönség előtt. Előadták volna a „Sárga csikó“-t, is, de nem lévén közönség, az előadás nem volt megtartható. Pedig a meg nem ma-gyarázható közönségnek nem okai törekvő szí-nészeink. Elkészülnek szerepeikre, meg van bennük minden, a mit egy jó társulattól meg-várhat a néző közönség, s daczára mindezek-nek a közöny napról-napra növekedik. Még csak rövid ideig maradnak itt, s addig is a ki élvezetes estét óhajt eltölteni, ajánljuk, hogy látogassák törekvő színészeink előadásait.

— **Thoroczkay Sándor t.-szentgyörgyi** nagybirtokos komlószáritója a vihar al-kalmával, mely a mult héten Mihálcz-falván dühöngött, összedült. Maga alá temetve 8 munkást és a kevéssel előbb odaérkezett fiát Thoroczkay Istvánt, két munkásnő azonnal meghalt. A fiatal Thoroczkay is sérüléseket szenvedett.

— **A phylloxera** Deésen is pusztítja a szőlőket. Ott is csak a mult héten találtak rá a „Szentpéterhegy“ nevű szőlő-hegyben és rájöttek hogy nem csak több szőlőhegyben pusztít, de a deésaknai szőlőkben is megtámadta a szőlőtöket.

— **Tudomásul.** Ferenczi Árpád helybeli borkereskedő a napokban borraktárát a Nagy és Flachbarth czégre ruházta, — a hol a hirdetésben jelzett borok jutányos árak mel-lett kaphatók.

CSARNOK.

II.

Szemelvények madagas-kári élményeimből.

Irta: Z. KISS ELEK.

Hogy vendégem a szép és hirhedt Imer-ina hercegnő lenne, erre nem voltam elké-szülve, pedig már hallottam róla és kalandjairól sok pikáns históriát.

Imerina hercegnő, a jelenlegi királynő III-ik Ranavalómanjakának testvére, kinél két évvel idősebb. Törvény szerint, öt kellett volna, hogy az özvegygyé tett ministerelnök nőül válassza, s ez által királynővé tegye, de mel-lőzni kellett, mert nem Hóva apától származott.

Imerina hercegnő dühös volt a mellőzé-sért, s oly jelenetet idézett elő, minek követ-keztében két hóig szobafogsággal lakolt.

Kiszabadulva kórlátlan szabadéletet foly-tat, s különös kedve telik benne, az érkező eu-rópai idegeneknél látogatásokat lenni

Csak nem régen is, alig két héthetével Ta-nanarifba érkezésem előtt különös kalandja volt.

Egy Duvergé nevű iparlovag érkezett a fővárosba, nyolcz fiatal kreóllal, kiket Mauririus szigetén toborzott össze, kalandos vállalatában segélyére tenni.

E fiatal emberek nem tudták Duvergé kapitány (?) valódi célját, de hitték ámitásait, nekie feltétlen engedelmisséget esküdtek, s mindenikük 100 piaszter tagsági díjt fizetett.

Tananarifba való megérkezésük nagy fel-tűnést keltett; a Hovák megrettentek, midőn 9 jól fegyverzett férfi bevonulását látták. Duvergé kapitány célzt ért, ő volt a nap hőse, mindenki csak ő róla beszélt. Ily módon a miniszterelnök is tudomást nyert megérkezéséről s valami nevezetes embernek tartva őt, magához hivatta, hogy szándékáról kikérdezze.

Duvergé mexikói kapitányi egyenruhában a nyolcz fegyveres ifjútól környezve jeient meg a királyi lak bejáratánál, hova őt be is eresztették, míg a kíséretnek a kapuban kelle radnia.

E kihallgatás következménye az lett, hogy Duvergé a málgás hadtesthez, őrnagyi ranggal és 160 piaszter havi fizetéssel felfogadtatott; a nyolcz fiatal embernek azonban hivatalosan értesítésre lett adva, hogy minél előbb szállingozzának el a fővárosból.

Négyen visszaindultak, gyalog és nagy nyomorban, egyik — ez út fáradalmaitól kimerülve — útközben elhalt. A másik négy ifju Duvergénél maradt, s ennek czimzetes hadsegédei — voltaképpen — cselédei lettek.

Ezen ifjaknak kötelességük volt a Duvergé őrnagy dolgozó szobája előtt őrt állani, s engedelem nélkül oda senkit be nem bocsátani.

Eppen egy Boulle nevű ifju volt az őrt álló, midőn egyszer Imerina hercegnő — ugy délutáni 5 óra felé — váratlanul egész kíséretével betoppan Duvergé lakába. Boulle, a parancshoz hiven fegyverét keresztbe teszi, s a hercegnő utját elzárja. Ez rákiált, hogy nyis-

san ajtót előtte, s vonuljon félre, de Boulle nem tágit, mire Imerina hercegnő oly dühbe jön, hogy reá rohan, őt felpofozza, egyenruháját összetépi. Boulle ismervo a hercegnőt, az ütlegeket szónélkül tűrte, de helyéből nem mozdult.

Végre a zajra Duvergé ajtót nyitott; a midőn Imerina hercegnő gyorsan neki rontva, egy csattanós poffal szintén lovagjává üti fel, ezzel megfordulva, nagy mérgesen hordszékére ült, s eltávozott.

A két angol alattvaló felpofozásából nagy perpatvar lett, de mivel az angoloknál pénzbeli kárpótlás által bármimemű sértés is kiegyenlíthető: Duvergének fizettek 200 piasztert, Boullenak pedig ötvenet, s a katonai becsület rehabilitálva lett.

(Folyt. következik.)

302 szám
1891. vk.

Arverési hirdetmény.

Alórlirt kir. végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében, ezennel közhírre teszi, hogy a Bpesti ker. és váltó kir. törvényszék 1890. évi 5238. sz. végzése következtében dr. Rozenberg Gyula ügyvéd által képviselt Fehér Miklós gépgyáros javára Rozenberger Salamon ellen 351 frt 53 kr. s jár erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 320 frt krra becsült egy 4 ló erejű cséplő-gépből álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek M.-Ludason kir. járásbíróság 1496/1891. végzése foityán 351 frt 53 kr. tőkekövetelés, ennek 1889. évi december hó 15. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 37 frt 29 krrban bíróilag már megállapított költségek erejéig M.-Cvikudon a község házánál leendő eszközlésére 1891-ik évi szept. hó 17-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitzetnek és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107 és 108 §-a értelmében, készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is fognak eladatni.

Kelt M.-Ludason, 1891. évi szeptember hó 2. napján.

German János,
kir. bírósági végrehajtó.

Eladó birtok.

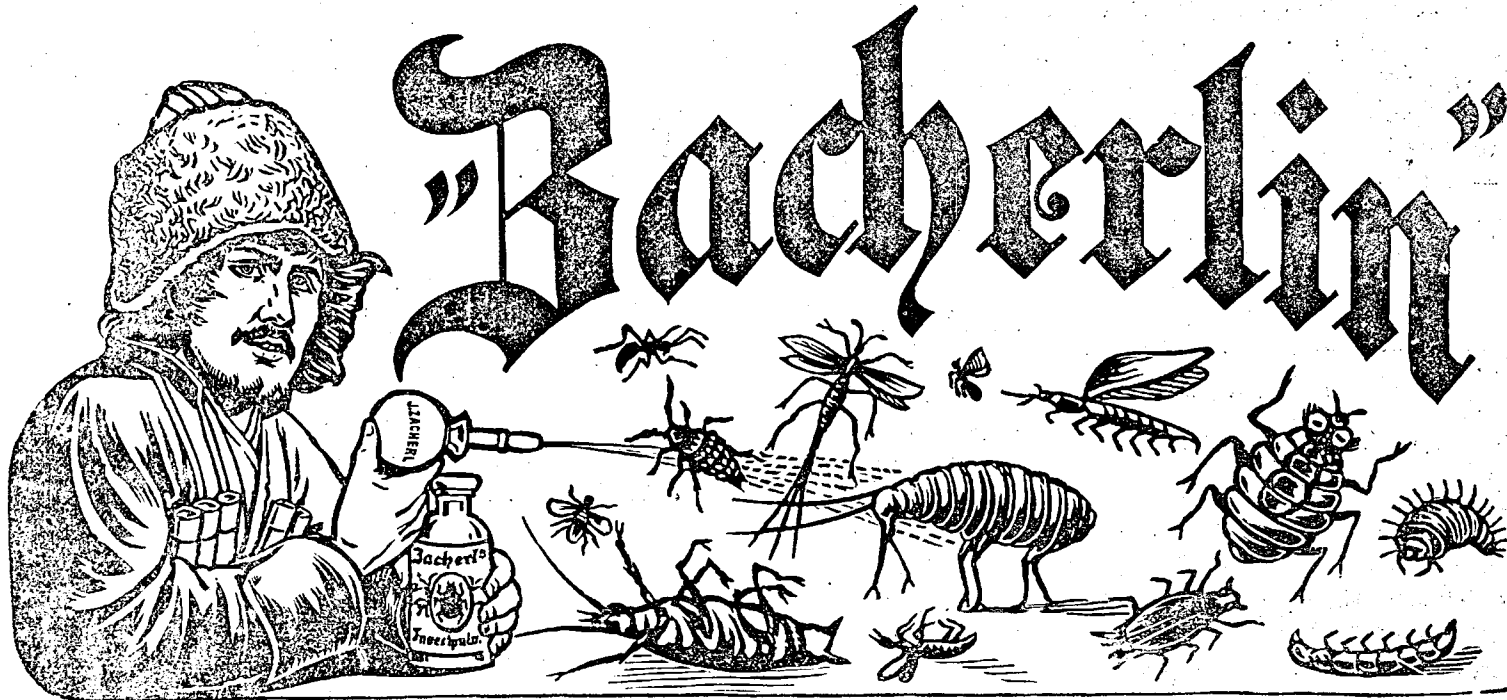
SZINDEN

egy

420 holdas tagositott birtok

eladó.

Értekezhetni: NAGY ALBERT megyei főszámvevőnél Tordán.

valóban a legkitűnőbb mindenféle rovar ellen,

miután ez, mint semmi más egyéb szer — a legmeglepőbb erővel s gyorsasággal irt ki minden meglevő férget hogy még csak nyoma sem marad. Legcélszerűbb használati módja a porlító készülékkel való, a ráillesztett Zacherlin takarítóval.

A Zacherlint nem szabad valamikép a közönséges rovarporokkal összetéveszteni, mert a Zacherlin valódi különlegesség, mely sehol, soha sem kapható máskép, mint lepecsételt palaczkokban Zacherlin J. felirattal ellátva.

A ki tehát Zacherlint kér, s annak fejében valami port papirzaskóban vagy dobozokban elfogad, okvetlen mindig meg van csalva. Valódi minőségben kapható:

KOVRIK JÁNOS fűszerkereskedésében TORDÁN.